

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Solutio obiectionum contra hanc sententiam, c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

*Occurritur
obiectioni.*
12

*Reputatur
videtur futu-
ra non vasa
determina-
tione secunda
causa.*

quam sic decretum in Deo, siquidem ab illa derivatur respectus rationis, quo decretum voluntatis Dei dicitur constitui. Respondetur, sine dubio non posse circulum in hac re evitari, est enim difficillima, sed de hoc latius disp. 80. dicendum est.

Deinde, etiam si hoc modo Deus futura videret, nullo modo dicendum esset, ea posse ab eo certo cognosci ex solo suo decreto, non intellecta determinatione secundæ causæ. Id enim manifeste contradictionem implicat. Nam qui fieri potest, ut futurum ab aliqua causa ipse cognoscat, & causæ determinationem futuram non videat? per locum ergo (ut aiunt) intrinsecum necessario sequitur, ex eo solum, quod Deus futurum videt, quacumque ratione illud sciat, videre etiam causæ illius futuram determinationem, & cooperationem, siue qua effectus intelligi nequit.

His igitur omiſſis, dicendum est, alio modo decretum esse causam sufficientem, ut futura cognoscantur, sed remotam. Quia decreto Dei quacumque res futura est, & ad unum determinata, atque prius, quam res futura cognoscatur à deo dicitur ab ipso definita, & voluta: ex hoc autem, quod sit futura, optime cognosci potest, ut cap. 4. dicemus: ergo decretum Dei assignari potest, ut causa sufficiens, licet remota. Deinde quamvis futura contingentia sint ex se indifferentia, tamen bene potest circa ipsa esse certitudo, & infallibilitas scientiæ dei, de qua nunc est controversia. Quoniam non debet esse maior certitudo scientiæ, quam efficacia voluntatis diuinæ, quæ impediri non potest. Si ergo antequam deus sciat futura, ordine quodam prius dicitur ea velle, & definire, & eius decretum irritari nequit; sequitur, & scientiam illius certissimam esse, quæ falli non possit, ut ita scientia dei decreto illius in omnibus assimiletur. Ex decreto igitur dei assignatur in deo sufficiens causa cognoscendi futura, & redditur quoque ratio sufficiens certitudinis scientiæ, quam deus habet.

13

*Quomodo
causa cer-
ta diuina
scientiæ.*

CAPVT III.

Solutio obiectionum contra hanc sententiam.

*Prima ob-
iectio recentio-
rum.*

14

Diluitur.

Hanc nostram sententiam nonnulli recentiores, & antiqui Scholastici impugnant; eorum tamen oppositiones diluere difficile non est. Primo igitur arguunt recentiores: quoniam ex illo decreto tollitur libertas nostræ voluntatis, cum ei non possimus villo modo resistere. Tum etiam, si decretum illud circa singula opera nostra sigillatim necessarium esset, sequeretur non esse omnibus prouisa à deo remedia simpliciter necessaria, nam hoc decretum concurrere cum omnibus necessarium est, & tamen non est in deo respectu omnium; si quidem cum ijs, cum quibus in tempore non est cooperaturus, nunquam ab æterno decreuit concurrere. Respondeo primum quamuis concedamus nunc ex illo decreto, si poneretur omnino antecedens nostram liberam determinationem, fore ut tolleretur libertas nostra: si tamen illud decretum, aut subsequatur nostram determinationem, aut comiteretur illam, nihil adiacet nostræ libertatis: quid autem verius sit ex his omnibus disp. 99. demonstrabimus. Ceterum siue hoc, siue illo modo ponatur, optimum nunc ex decreto sumitur argumentum ad ostendendam certitudinem, & infallibilitatem scientiæ Dei ut cap. præced. probatum est. Deinde quomodo Deus

non deneger sufficiencia auxilia etiam ijs, cum quibus non decreuit concurrere in tempore, & illam etiam seruet eorum libertatem, & potestatem ad bonum, non obscure ibidem patebit.

Secundo arguunt Greg. in 7. d. 8. q. 2. art. 2. Gabr. Secunda ob-
iectio. Gregorius, Gabr. Okam, 15
Dei ipsi esset causa, seu ratio cognoscendi futura, concedenda essent in Deo instantia prioris, & posterioris: nam prius esset decretum quod est ratio cognoscendi futura, posterior autem scientia ipsorum: deberemus etiam fateri, Deo aliquid esse medium cognoscendi aliquid, quæ duo in ipsum conuenire non possunt. Sed hæc frivola sunt, primum namque, instantia illa prioris, & posterioris in mente, & voluntate Dei ex ordine rerum inter se necessario esse concedenda, dilucide satis ex doctrina Patrum & ratione colligimus infra disp. 81. Deinde ex eo, quod dicamus decretum esse sufficientem causam cognoscendi certo futura, non dicimus esse medium, per quod, aut in quo ea cognoscat Deus, ut cap. præced. expresse notauimus. Sed ideo dicimus, esse causam, quia eo posito sequuntur futura, quæ eo ipso cognosci possunt. Certitudinem vero scientiæ ex efficacia voluntatis, quæ impediri non potest, inferimus, quia cum indifferentia futurorum non minus nequit careere effectui voluntatis, quam scientia decipere: ergo si voluntas Dei nihilominus cum libertate arbitrij nostri impediri non potest, eodem quoque modo scientia certa esse poterit.

Tertium argumentum, ex hoc decreto solum potest Deus cognoscere bona, quæ ipse in tempore facturus est: non autem peccata, quia hæc nunquam facere decreuit; sicut nec in tempore ea facit: ergo illa ratio, ex qua certitudo scientiæ Dei colligitur, saltem vniuersalis esse non potest. Respondetur omne peccatum siue commissionis, siue omissionis habere coniunctum aliquem actum positum, quem cum omnibus circumstantijs necessario consequitur malitia, siue omissionis, siue commissionis: diuerso tamen modo est in vno, atque in alio. In peccato omissionis positum, quod reperitur, est solum causa peccati, ut iter facere, est causa non audiendi missam tempore debito. Sed in peccato commissionis positum est actus, qui dicitur esse contra legem, & in quo veluti in proprio subiecto est malitia, & formale peccati: ipse enim actus dicitur materiale quod est in peccato. Cum igitur Deus sit in tempore causa totius positiui actus, qui est aut causa, aut materiale subiectum peccati, sequitur illud velle: ac proinde ab æterno voluisse, eo autem cognito non potest non cognosci malitia, quæ ipsum necessario consequitur, etiam si Deus illam non velit, immo odio habeat, nec villo modo ab æterno decreuerit. Quomodo autem cum Deus ab æterno definit materiale peccati, aut causam illius, nihilominus nec libertatem auferat arbitrio, nec sit propriæ causæ malitiæ, quæ est formale peccati, seq. disp. 99. & 1. 2. q. 79. art. 1. sius dicitur.

Quartum argumentum, Deus non solum cognoscit futura absolute, sed etiam futura sub conditione, circa quæ non est aliquid ipsius decreti: ergo decretum non est sufficiens causa cognoscendi omnia futura. Respondeo primum, vbi cumque fuerit decretum, ex eo optime inferitur, Deum certo cognoscere omnia futura, quæ decreuit: quod si in futuris sub conditione nullum est decretum

eretur scientiæ eorum, certitudo aliunde probanda est, vt sequenti disputatione dicetur. Deinde in his etiam futuris sub conditione decretum Dei nihilominus sub conditione includitur, vt ibidem dicetur: sine illo namque nihil futurum esse potest.

Vltimo argumentatur *Okam, Gabr & Gregorius* contra Scotum, quia supposito etiam decreto Dei, voluntas creata libera manet, & indifferens ad vtramque partem: quomodo ergo scientia potest esse determinata? Verum hoc argumentum non magis probat contra Dei scientiam, quam contra decretum voluntatis eius. Sicut enim decretum Dei non potest irritari, etiam si voluntas nostra ex se indifferens sit, quid mirum si scientia Dei infallibilis nihilominus permaneat, quantumvis voluntas nostra sit indeterminata? Quare id, quod de decreto dicetur, de scientia dici poterit: vtriusque autem rationem infra reddemus, quando de concordia scientiæ Dei, & voluntatis cum nostra, tractabimus disp. 68. & disp. 99.

CAPVT. IV.

Ex veritate futurorum, & infinitate intellectus Dei optime inferitur certitudo scientiæ ipsius.

TAmetsi ex decreto diuinæ voluntatis sufficenter colligi possit certitudo scientiæ, quam Deus de illis habet: quia tamen ea causa remota est, vt diximus, enitendum est, propriam & proximam rationem certitudinis scientiæ diuinæ assignare: ea vero facillima est, quam rationatione solum naturali desumpta ex infinitate intellectus diuini, & veritate futurorum facile quisque assequi potest, aut intelligere; est autem huiusmodi, quia diuinus intellectus infinitæ virtutis est, quicquid intelligibile est, necessario debet amplecti, & intelligere, nam si aliquid ab ipso infinito intellectui non posset intelligi, à quo alio posset? atqui futura quantumvis libera, & contingencia, intelligibilia sunt, eo quod sunt determinatæ veritatis: verum autem, & intelligibile conuertuntur: ergo ab intellectu diuino possunt intelligi; & cum non debeant intelligi nisi eo modo, quo sunt, scilicet futura: aut non futura; efficitur eorum scientiam in Deo certissimam esse debere; nam si decipi posset Deus ex eo esset, quod futurum aliquod cognosceret non futurum; sic autem iam lateret diuinum intellectum aliquod intelligibile verum, quod est impossibile.

Hæc ratio adeo euidenter ostendit id, quod contendimus, vt nullus id inficiari possit, si minor illa propositio sufficenter probetur, nimirum in propositionibus singularibus de futuro alteram partem contradictionis determinate esse veram, alteram falsam; hoc autem seq. disput. ex professo probandum erit. Hæc ratione octodecim ante annis in Hispania publice docens, rem hanc in publicis lectionibus, & disputationibus frequenter explicui, quam postea Romæ anno 1588. euoluens diligenter Scoti scripta adinueni, atque eodem modo docui, & defendi; & postea ab aliquibus Theologis nostræ ætatis passim usurpatam audiui; inter alios vero Scholasticos nullam illius mentionem inuenio; illam autem paucis tradidit *Scotus* in 1. d. 39. q. 1. §. *Vt de contingentia*.

Ex hac doctrina quædam colligere licet, quibus ipsa magis elucidabitur, & aliqua etiam in maiori Pasquez in 1. part. Tomus I.

rem eius explicationem obseruanda sunt: primum igitur verissimum est id, quod asserunt *Gregor. & Gabr.* locis citatis in primo cap. nempe tantæ virtutis esse intellectum diuinum, vt quamvis ipse Deus omnipotentia sua non esset causa futurorum; si tamen esset virtutis infinitæ ad intelligendum, vt modo est; certo, & infallibiliter singula futura intelligeret: siue futura essent à casu, siue ab alijs causis, siue ab alio Deo. Quæ hypotheses quanquam impossibiles sunt, optime tamen declarant propriam, & propinquam rationem, ob quam à Deo futura certo cognoscuntur. Nam his omnibus suppositis esset nihilominus veritas in enunciationibus de futuro, & infinitas virtutis ad intelligendum in Deo, vt supponimus: ergo per locum intrinsicum sequitur, eodem modo à Deo certo sciri futura, sicut etiam nunc cognoscuntur: cum eadem prorsus vtroque sit causa. Ratio itaque infallibilitatis scientiæ Dei, non est sola veritas, sed infinitas intellectus diuini, qui eo ipso, quod infinitus est, non potest non ad id, quod verum est, tanquam notitia, referri.

Deinde inferitur, futura non cognosci à Deo in causa copulse conceptu causæ, & quasi per discursum. Ex se enim causa nihil habet reale, quò potius in hanc partem necessario inclinet, quam in aliam; nec aliquis intellectus ex causa certum iudicium inferre poterat, nisi virtute propria futura ipsa per se posset attingere: at vero Deus cognoscit futura ipsa in se, quia in se veritatem habent, & vere sunt aliquid futurum: ac proinde secundum se sub virtutem, & efficacitatem diuini intellectus proprio conceptu cadunt: nihilominus ea etiam cognoscit in causa ad hunc sensum, vt quemadmodum videt futurum hoc, aut illud, sic etiam videt ab hac causa, non ab alia futurum; imò ex eo quod futura cognoscuntur, necessario sequitur, à tali, & tali causa futura cognosci non quia ipsa causa secundum se visa ducat in cognitionem effectus infallibilem sed quia futurum nequit intelligi, nisi cum hac, vel illa causa conexum.

At dicunt aliqui, futura nihil sunt in se, nihil etiam sunt in causa, ergo non possunt cognosci, quia quod non est, non scitur. Respondeo futura nihil esse præsens, aut præteritum: esse tamen aliquid futurum: intellectus autem ita se extendit ad futurum, sicut ad præteritum, aut etiam possibile, quod minus entitatis habet. Quare frustra conatur aliqui assignare aliquid præsens, saltem in causa, ratione cuius futurum cognoscatur à Deo, quia ens, quod in vniuersum est obiectum intellectus, non tantum est præsens, sed etiam futurum, præteritum, & possibile.

Cæterum alia duo obseruanda sunt in maiorem huius rei explicationem, vnum est, cum dicimus à Deo certo sciri futura, quia determinatæ sunt veritatis, non ita debere intelligi, vt formalis ratio veritatis ipsis rebus futuris primarie conueniat: veritas enim est affectio intellectui primarie conueniens, vt infra disp. 77. cap. 3. dicemus, sed dicuntur futura determinatæ veritatis, quod ita re ipsa aliquid sit futurum, aut non futurum determinate, vt de altera parte contradictionis verum possit esse iudicium, & vera enunciatio, & de altera parte si iudicium feratur, aut enunciatio efferatur, in tali iudicio, & enunciatio etiam falsitas sit: hæc autem satis est, vt in rebus ipsis sit veritas (vt logici vocant) fundamentaliter, quæ sufficit, vt res possint

Gregor. Gabriel. infinitas diuini intellectus, proxime & formaliter facit certitudo cognosci futura.

Deus cognoscit futura non in causa, sed cum causa.

Obiectum. Facile soluitur.

Prima notatio quo modo veritas & falsitas, rebus competat.

G g